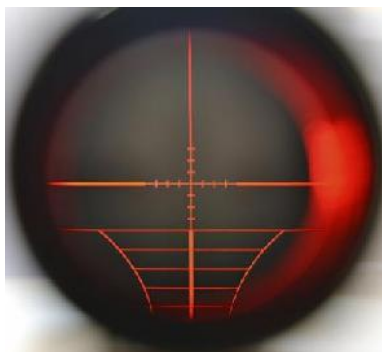

ÕPPEMATERJAL 8

Stsenaariumid

Stsenaarium 1: Valitsuse tellitud mõrvad

Valitsuse tellitud mõrvad on mõrvad, mille on tellinud valitsus või mis isegi teostatakse valitsuse poolt poliitilistel põhjustel. Selline tava ei ole küll levinud, aga seda on varem esinenud mitmesuguste riigikordade, nii demokraatlike kui ka totalitaarsete režiimide ajal. Nagu igasuguse mõrvaga, rikutakse ka valitsuse tellitud mõrvaga peamist inimõigust – õigust elule.

Allikas: *MartinaVaculikova/iStock*

Näited juhtumitest, mida on peetud valitsuse tellitud mõrvadeks:

1. Operatsioon „Jumala raev” pärast 1972. aasta Münchener veresauna, kus Iisraeli grupp pärast Iisraeli peaministrilt saadud korraldust jälitas kolme ellujäänud palestiinlast, kes olid mõrvanud 11 Iisraeli sportlast, ning tappis nad;
2. Tulista-et-tappa poliitika Põhja-Iirimaa 1980. aastatel, mil paljud kahtlusalused väidetavalt tapeti korrakaitseametnike ja sõdurite poolt meelega, tegemata katsetki neid kõigepealt vahistada.

Stsenaarium 2: Tähtajatu kinnipidamine ilma kohtumõistmiseta

Tähtajatu kinnipidamine tähendab vahistatud isiku kinnipidamist riigi poolt ilma kohtumõistmiseta. Tähtajatu kinnipidamisega rikutakse vahistatud isiku inimõigusi, sest ei järgita põhimõtet, et kahtlusalune on süütu, kuni teda ei ole süüdi mõistetud. Kuigi see ei ole levinud tava, on valitsused viimastel aastatel tähtajatult ilma kohtumõistmiseta kinni pidanud isikuid, keda kahtlustatakse terrorismis või riigireetmises.

Allikas: *sakhorn38/iStock*

Näited juhtumitest, mida on peetud tähtajatuks kinnipidamiseks ilma kohtumõistmiseta:

1. Briti armee operatsioon „Demetrius”, mille käigus vahistati ja peeti kinni sadu Iiri kodanikke põhjendusega, et neid kahtlustati seotuses Iiri Vabastusarmee (IRA).
2. Ameerika Ühendriikide kontrolli all olev vangla Guantanamo Bay Kuubal, mis toimib kinnipidamiskeskusena, kus kahtlusaluseid hoitakse pikka aega.

Stsenarium 3: Ülemaailmne jälgimistegevus

Allikas: © Hellertoon

Ülemaailmne jälgimistegevus tähendab inimeste massilist piirideülest jälgimist. See ei ole uus nähtus ja poliitilisi eesmärgi kõrvale jättes võib see tähendada ka jälgimistegevust, mida teostatakse inimeste tervishoiu eesmärgil. Ülemaailmse jälgimistegevusega, mida teostatakse poliitilistel eesmärkidel, rikutakse muu hulgas üksikisiku õigust eraelu puutumatusse. 2013. aastal avalikustas USA Riikliku Julgeolekuagentuuri töötaja Edward Snowden üldsusele rea dokumente, mis toovad esile tema kolleegide poolt teostatud ülemaailmse jälgimistegevuse.

- Kas on olukordi, kus inimõiguste kehtivuse võib peatada või tühistada?
- Kas me võime kellegi inimõigustest ilma jätta, et kaitsta ühiskonna huve laiemalt?
- Kus on sellise inimõigustest ilmajätmise piir? Kas nõustute sellega, et kellegi võib teatud tingimustel inimõigustest ilma jätta?
- Kas ühiskonna huvid laiemalt on olulisemad kui üksikisiku inimõigused?
- Kellel on õigus lõplikult otsustada, et kahtlusaluse isiku võib inimõigustest ilma jätta?